

Lietuvos Respublikos Seimo
Žmogaus teisių komitetui

2019-07-15 Nr. IS-XIV-11

Tik el. paštu

DĖL BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 145¹ STRAIPSNIU

Žmogaus teisių stebėjimo institutas, susipažinęs su baudžiamojo kodekso papildymo 145¹ straipsniu projektu, teikia komentarus dėl projekto tikslingumo.

Projektu siūloma numatyti baudžiamąją atsakomybę už sistemingą žmogaus persekiojimą.

145¹ straipsnis. Žmogaus persekiojimas

1. Tas, kas sistemingai persekiojo žmogų nuolat sekdamas, stebėdamas, kontroliuodamas, nepageidaujamai ieškodamas kontakto tiesiogiai, laiškais, per telekomunikacijos ar elektroninių ryšių priemones, laukdamas, stebėdamas, siųsdamas žinutes (laiškus), bandydamas susisiekti per kitus asmenis, atlikdamas kitokius panašaus pobūdžio nuolatinius įkyrius veiksmus, jeigu tai trūkde ribojimo persekiojamo žmogaus veiksmų kasdienių pasirinkimų laisvę kėlė jam nuolatinę įtampą, emociinę kančią ir neigiamai paveikė jo psichinę būklę, padarė baudžiamąjį nusižengimą ir

baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu. Baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų.

2. Už šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, prokuroro reikalavimas arba kai ikiteisminis tyrimas pradėtas nustačius smurto artimoje aplinkoje požymius.

3. Už šiame straipsnyje numatytą veiką atsako ir juridinis asmuo.?

Remiantis Europos Sąjungos Pamatinių teisių agentūros 2014 m. Europos Sąjungoje atliktu moterų populiacijos tyrimu, persekiojimas yra stipriai paplitęs reiškinys – net 18 proc. tyrime apklaustų moterų yra patyrusios persekiojimą nuo 15 metų amžiaus, 5 proc. buvo patyrusios persekiojimą per paskutiniuosius 12 mėnesių iki apklausos.¹ Pamatinių teisių agentūros duomenimis, net 74 proc. persekiojimo atvejų nepatenka į teisėsaugos institucijų akiratį.²

Persekiojimas yra pavojinga, rimtas pasekmes žmogui sukianti veika – persekiojant dažnu atveju yra aktyviai siekiama nepageidaujamo kontakto su persekiojamu žmogumi, sutrikdomas jo gyvenimas, sukuriama nuolatinė įtampa ir nerimas, suvaržoma jo veiksmų laisvė. Persekiojamam žmogui gali tekti keisti savo kontaktinius duomenis, gyvenamąją vietą, vengti lankytis jam įprastose vietose, vengti bendrauti internete ir socialiniuose tinkluose, taip pat nuolat nerimauti dėl savo ir savo vaikų bei artimųjų saugumo. Persekiojimas gali sukelti žalingų pasekmių persekiojamo asmens psichikos sveikatai dėl nuolat kuriamos ir neišsisklaidančios įtampos, kol persekiojimo veiksmai nėra sustabdyti. Be to, persekiojimas gali būti pavojingas ir tuo, kad tam tikrais atvejais jis

¹ European Union Agency for Fundamental Rights „Violence against women: an EU-wide survey. Main results report“, 2014, p. 81, <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

² Ten pat, p. 81